

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Gminy Sorkwity
z dnia.....

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SORKWITY
NA LATA 2021-2027**

Sorkwity 2021

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Podstawy prawne.....	4
2. Społeczno-gospodarcza charakterystyka gminy.....	10
2.1. Informacje ogólne i położenie.....	10
2.2. Lokalny rynek pracy.....	13
2.3. Działania organizacji pozarządowych.....	15
2.4. Usługi społeczno-kulturalne.....	15
2.5. Problemy społeczne w opinii mieszkańców i pomocy społecznej.....	20
2.6. Podsumowanie i prognozy zmian.....	22
3. Cele strategiczne i kierunki działań.....	25
4. Zarządzanie realizacją strategii.....	35
4.1. Harmonogram wdrażania Strategii	36
4.2. Monitoring i ewaluacja	37
5. Podsumowanie.....	37
Spis tabel i wykresów	39
Wykaz najczęściej używanych skrótów.....	40

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Sorkwity, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyjęcie przez samorząd Gminy Sorkwity Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej między innymi takimi jak: edukacja, polityka zdrowotna, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, polityka równego statusu kobiet i mężczyzn. Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Ubóstwo rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin, w tym wielodzietnych, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina.

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się świadczeniobiorcami pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027 jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom Gminy Sorkwity odpowiedniego poziomu życia i zabezpieczenia ich podstawowych potrzeb. Działania te będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

1. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876). Przewiduje on w ramach zadań własnych gminy „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Inne akty prawne, które mają wpływ na treść gminnej strategii to:

- ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.),
- ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876), która określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, w tym: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.
- ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.): rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust. 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”, które są realizowane w oparciu o opracowany co roku gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), która określa: zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych; zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu

pieczy zastępczej; zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

– Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 111 ze zm.): Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne; zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a; świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b; jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka; świadczenie rodzicielskie

– Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r.poz.218 ze zm.). Dokument ten m.in. definiuje zjawisko przemocy w rodzinie , określa formy pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, a także zadania nałożone na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wprowadza możliwość podjęcia wobec sprawców przemocy działań interwencyjnych i korekcyjno – edukacyjnych. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania w tym zakresie mają być realizowane na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (art. 6 ust 1).

– Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 2050). Przeciwdziałanie narkomani realizowane jest przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej. Obejmuje i wskazuje szerokie spektrum działalności państwa. Tym samym regulowane jest poprzez normy prawa administracyjnego, finansowego, gospodarczego oraz karnego.

– Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1409 ze zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

– Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 176). Ustawa określa zasady zatrudnienia socjalnego i stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego.

- ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 573). Ustawa dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem.
- Ustawa z 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 ze zm.). Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach.
- Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.). Ustawa reguluje zasady: ➤ prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy, o której mowa w art. 4d; ➤ uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego; ➤ sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego; ➤ tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego. Ustawa reguluje również warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.
- Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019r., poz. 2407 ze zm.). Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.
- Ustawa z 14 czerwca 1969 r. Kodeksu postępowania administracyjnego (tj. Dz.U. z 2021r., poz. 735).
- Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 877). Ustawa określa: ➤ zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji; ➤ warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej „świadczeniami z funduszu alimentacyjnego”; ➤ zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego; ➤ zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego; ➤ działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

– Ustawa o 19 sierpnia 1994 r. ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz.685). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na: ➤ promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, ➤ zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, ➤ kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Przedstawiona strategia została opracowana przez zespół pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach. Głównym celem przy opracowywaniu przedstawionego dokumentu była analiza i ocena zjawisk, które łączą się z zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej, czyli takie ukształtowanie systemu pomocy społecznej na terenie gminy Sorkwity, które w sposób właściwy i kompleksowy będzie zaspakajało oczekiwania społeczne. Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku prac. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach, Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Gminy oraz z instytucji i organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. Strategia stanowi podstawę do podejmowania zintegrowanych działań rozwojowych w sferze polityki społecznej na terenie gminy Sorkwity. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie.

Należy pamiętać, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sorkwity na lata 2021 – 2027 nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego treść będzie dotyczyła mieszkańców. Analiza dokumentów programowych i

strategicznych, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim oraz powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE:

-„EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU”. Głównym celem tego dokumentu jest powrót Europy po kryzysie na ścieżkę rozwoju, a następnie pozostanie na niej. Jej założenia to więcej miejsc pracy i wyższy standard życia mieszkańców Starego Kontynentu.

-NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ (NSIS): stawia na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.

-NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI. Zakładanym efektem strategii jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i osiągnięcie spójności gospodarczej z innymi krajami UE.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

DESK RESEARCH. Podstawą tej metody są dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne. Przy sporządzaniu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy wykorzystano dane Urzędu Gminy Sorkwity, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwitech oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.

BADANIE ANKIETOWE. Element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia strategii. Badania opinii publicznej oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy gminy pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania ankietowe były przeprowadzone od 13 października 2020 do 31 października 2020 roku. Wpłynęło 98 ankiet, z czego 84 kwestionariuszy wypełniły kobiety, a 14 mężczyźni. 35 osób wypełniających ankietę były wieku 18 - 35 lat, powyżej tej granicy były 63 osoby. 6 osób posiada wykształcenie wyższe, 36 osób średnie, 49 osób miało wykształcenie zawodowe a 7 osób posiadało wykształcenie

na poziomie podstawowym (gimnazjalnym). 46 respondentów pracuje na podstawie umowy o pracę lub innej, 21 osób to emeryci lub renciści a 31 ankietowanych to osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE. Podczas pierwszego spotkania kierownik GOPS wraz z pracownikami zapoznali się z harmonogramem prac nad strategią. Została przeprowadzona również dyskusja na temat obszarów problemowych w gminie. Na drugim spotkaniu o charakterze warsztatowym omawiano cel główny Strategii oraz opracowywano cele strategiczne, operacyjne, a także kierunki działań. Z uwagi na stan epidemiczny w kraju członkami zespołu zadaniowego byli pracownicy GOPS w Sorkwicach.

2. Społeczno-gospodarcza charakterystyka gminy

2.1. Informacje ogólne i położenie

Gmina Sorkwity położona jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego i należy do powiatu mrągowskiego, stanowiąc jego jedną z mniejszych gmin. W sąsiedztwie znajduje się 6 gmin: Mrągowo, Dźwierzuty, Piecki, Biskupie, Reszel i Kolno. Obszar gminy Sorkwity zajmuje powierzchnię 184,5 km².

Rysunek 1. Gmina Sorkwity w powiecie mrągowskim

źródło: http://docplayer.pl/149715785-Zeszyt-1_3-powiat-mragowski-gminy-mragowo-m-mikolajki-mragowo-w-piecki-sorkwity.html

Powierzchnia gminy wynosi 184,65km², co stanowi 0,8% powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego i 17,3% powiatu mrągowskiego. Duży odsetek powierzchni gminy, bo aż 8,26%, stanowią wody (stojące i płynące) i zajmują 1525 ha. Wody podziemne nawiercono w otworach z czwartorzędu, w większości odizolowanych od powierzchni warstwą gliny.

Na terenie Gminy Sorkwity znajduje się 43 miejscowości wiejskich, podzielonych na 20 sołectw.

Tabela 1. Wykaz sołectw i sołtysów w kadencji 2019-2024.

Lp.	Sołectwo	Imię i nazwisko sołtysa
1.	Borowe	Jarosław Bałdyga
2.	Borowski Las	Bożena Czerniewicz
3.	Burszewo	Joanna Kulmaczewska
4.	Choszczewo	Dagmar Zajko
5.	Gizewo	Anna Dreier
6.	Jełmuń	Teodor Kretschman
7.	Jędrychowo	Maria Gałązka
8.	Kozłowo	Beata Gut
9.	Maradki	Monika Kordal
10.	Nibork	Tomasz Niemczyk
11.	Pustniki	Marcin Bahr
12.	Rozogi	Małgorzata Damińska
13.	Rybno	Marianna Krysiak
14.	Sorkwity	Agnieszka Rogińska
15.	Stama	Agnieszka Kowalczyk
16.	Surmówka	Leszek Trzcíński
17.	Stary Giełd	Ewa Ciskowska
18.	Szymanowo	Andrzej Ciechanowicz
19.	Warpuny	Justyna Gałka
20.	Zyndaki	Mirosława Król

Źródło: gminasorkwity.pl

Liczba ludności Gminy Sorkwity z roku na rok maleje. W latach 2015-2020 liczba mieszkańców w gminie zmniejszyła się o 105 osób.

Tabela nr 2. Liczba ludności Gminy Sorkwity w latach 2015-2020.

Rok	Liczba ludności
2015	4654
2016	4618
2017	4568
2018	4581
2019	4528
2020 – stan na 31.12.2020 r.	4549

Źródło: <https://olsztyn.stat.gov.pl>

Przyczyn zmniejszenia liczebności mieszkańców jest kilka i są one wciąż szeroko omawianym zagadnieniem nie tylko na forum lokalnym, lecz także ogólnopolskim. Niski przyrost naturalny powoduje, że ogólna liczba wszystkich mieszkańców Polski ulega zmniejszeniu. W 2020 r. przyrost naturalny w gminie Sorkwity wyniósł -16 osób.

Tabela nr 3. Liczba urodzeń żywych w latach 2018-2020 w Gminie Sorkwity.

Rok	Chłopcy	Dziewczynki	Razem
2018	25	21	46
2019	28	24	52
2020	22	22	44

Źródło: Baza danych UG w Sorkwicach.

Przedstawione dane ukazują, że poza 2019 rokiem notowany jest spadek narodzin dzieci. Nie można w tym przypadku doszukiwać się związku z realizowaną wypłatą świadczenia wychowawczego 500+.

Tabela nr 4. Liczba zgonów w latach 2018-2020 w Gminie Sorkwity.

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Razem
2018	18	21	39
2019	27	30	57
2020	33	27	60

Źródło: Baza danych UG w Sorkwicach.

2.2. Lokalny rynek pracy

Sytuacja społeczno-ekonomiczna Gminy Sorkwity w dużej mierze zależy od sytuacji na lokalnym rynku pracy. Stan epidemiczny wprowadzony w Polsce w marcu 2020 roku oraz związane z nim obostrzenia znacząco pogorszyły kondycję rynku pracy w gminie i powiecie.

Tabela nr 5. Stopa bezrobocia w powiecie mrągowskim w latach 2016-2020.

STOPA BEZROBOCIA			
Miesiąc	Polska	Warmińsko- Mazurskie	Powiat mrągowski
		Rok 2020	
grudzień	6,2%	10,1%	10,9%
		Rok 2019	
grudzień	5,2%	9%	9,9%
		Rok 2018	
grudzień	5,8%	10,4%	11,1%
		Rok 2017	
grudzień	6,6%	11,7%	11,6%
		Rok 2016	
grudzień	8,3%	14,2%	15,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Mrągowie.

Na koniec 2020 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Gminy Sorkwity wynosiła 209 osób (10,8%). Udział procentowy kobiet wynosił 10,7% przy liczbie 102 osoby. Odsetek bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy wynosił 11,7% (181 osób). Bezrobotni do 30 roku życia stanowili odsetek 11,5% (56 osób). Liczba bezrobotnych do 25 roku życia to 33 osoby, 13% populacji w powiecie. Bezrobotni powyżej 50 roku życia stanowili odsetek 11% (65 osób), natomiast długotrwale bezrobotni 12,1% (100 osób).

Aktywizowanie mieszkańców ma na celu wprowadzenie lub przywrócenie osoby na rynek pracy. Obecnie w Polsce dostępne są liczne rodzaje aktywizacji m.in. te prowadzone przez lokalne urzędy pracy.

Tabela nr 6. Bezrobotni objęci aktywizacją przez PUP w Mrągowie w 2020 roku według gmin

	Prace interwencyjne	Dotacje na rozpoczęcie działalności gosp.	Dotacje na tworzenie miejsc pracy	Szkolenia	Staże	Prace społ.-użyteczne	Bony na zasiedlenie	Inne	ogółem
PUP	71	57	57	27	143	90	12	3	460
m. Mrągowo	36	25	31	11	58	8	6	2	177
gm. Mrągowo	12	14	9	6	24	23	2	0	90
gm. Piecki	11	8	9	3	28	10	3	0	72
gm. Sorkwity	3	4	5	6	17	21	1	1	58
MiG Mikołajki	9	6	3	1	16	28	0	1	63

Źródło: <https://mragowo.praca.gov.pl/inne-sprawozdania-i-statystyki>

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwitych koordynuje prace społecznie użyteczne wykonywane na terenie gminy. Co roku około 20 osób, zakwalifikowanych przez PUP w Mrągowie podpisuje umowy na wykonywanie różnego rodzaju prac przez 2 godziny dziennie (40 godzin miesięcznie).

2.3. Działania organizacji pozarządowych

Organizacjami pozarządowymi określamy wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Na podstawie informacji pozyskanych z Krajowego Rejestru Sądowego uzyskano dane o 7 organizacjach pozarządowych znajdujących się na terenie Gminy Sorkwity. Są to stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe, organizacje społeczne.

Tabela nr 7. Organizacje pozarządowej funkcjonujące na terenie Gminy Sorkwity.

l.p.	Nazwa organizacji pozarządowej
1	Fundacja Rodowo
2	Ochotnicza Straż Pożarna w Warpunach
3	Klub Sportowy LZS FALA WARPUNY
4	Ochotnicza Straż Pożarna w Sorkwitach
5	Aktywne Sorkwity Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych
6	Społeczno-Kulturalne Stowarzyszenie Przyjaciół Ewangelickiej Parafii w Sorkwitach
7	Stowarzyszenie Kulturalne Bogactwo Mazur

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRS.

Działalność podmiotów pozarządowych jest ważnym aspektem aktywności społecznej mieszkańców. Podejmowane działania w ramach tych formacji są nie tylko pożyteczne i aprobowane społecznie, lecz mają także znaczenie aktywizacyjne, angażujące lokalną społeczność do działania na rzecz innych.

2.4. Usługi społeczno-kulturalne

Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwitach powołany został 1 stycznia 1990r. Zarządzeniem Nr 2/90 Naczelnika Gminy Sorkwity. GOPS funkcjonuje na mocy Statutu przyjętego Uchwałą Nr XI/65/2011 Rady Gminy Sorkwity z dnia 29 lipca 2011 r. oraz zmian

do niniejszego dokumentu wprowadzonych Uchwałą Nr XL/291/2018 z dnia 27 czerwca 2018r. Organizację wewnętrzną i zasady funkcjonowania Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny jednostki przyjęty Zarządzeniem Nr 3/2019 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwytach z dnia 30 sierpnia 2019 r.

GOPS jest organem odpowiedzialnym za realizowanie zadań gminy wynikających głównie z ustawy o pomocy społecznej. W obszarze jego działalności znajdują się również m.in. dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne, świadczenia wychowawcze, świadczenia pielęgnacyjne, świadczenia rodzicielskie, zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, fundusz alimentacyjny, prace społecznie użyteczne czy zespół interdyscyplinary ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Świadczenia wymienione powyżej stanowią tylko część działalności GOPS. Praca socjalna świadczona na rzecz osób potrzebujących wsparcia jest niemierzalną formą pomocy i niezależną od dochodu. Realizowane są projekty socjalne oraz projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Od 2018 roku w strukturach GOPS funkcjonuje Klub Senior + utworzony ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015- 2020 oraz środków Gminy Sorkwity. 15 seniorów tj. osób w wieku poprodukcyjnym korzysta z wielu form aktywizacji społecznej i zdrowotnej przy nieustannym kultywowaniu aktywności wolontarystycznej na poziomie lokalnym. Klub cieszy się dużym uznaniem i zainteresowaniem mieszkańców.

Podejmując działania w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie Gminny Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy wspólnie z członkami grup roboczych, powołanych do rozpoznania i eliminowania przemocy w konkretnych rodzinach prowadził od początku swojego funkcjonowania tj. od 2012 roku 92 sprawy w związku z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Tabela nr 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2020.

rok	liczba wszczętych procedur NK	wszczęte przez Policję	Wszczęte przez GOPS	Wszczęte przez GKRPA	wszczęte przez Oświatę
2016	8	6	1	1	0
2017	13	5	5	1	2
2018	9	6	2	0	1
2019	8	7	1	0	0
2020	8	6	2	0	0

Źródło: Analizy własne GOPS/ ZI.

Liczba prowadzonych procedur jest na względnie stałym poziomie. Największą liczbę procedur w tym zakresie wszczynają Policja i GOPS.

Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieregularny tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci.

Wraz z rosnącym poziomem cywilizacji, zwiększeniu ulega liczba ludzi, którzy nie są w pełni sprawni i nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów życiowych. Niepełnosprawności, oprócz uszkodzenia ciała czy choroby, wciąż często towarzyszą liczne bariery ekonomiczno–architektoniczne i środowiskowe, brak tolerancji dla odmienności w swoim otoczeniu, ograniczony dostęp do wszystkich zasobów, dyskryminacja w wielu dziedzinach życia społecznego. Każda osoba postawiona w obliczu takiej sytuacji zwykle izoluje samego siebie od otaczającego świata, dokonując segregacji na zdrowych i niepełnosprawnych.

Oświata

Kolejnym zobowiązaniem gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 8 ustawy o samorządzie gminnym na terenie gminy Sorkwity prowadzone są placówki realizujące zadania oświatowe: Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sorkwicach oraz Szkoła Podstawowa im. Ireny Sendlerowej w Zyndakach z siedzibą w Warpunach.

Niepubliczne placówki funkcjonujące na terenie Gminy Sorkwity to:

- Szkoła Podstawowa Choszczewie i Szkoła Podstawowa w Kozłowie z siedzibą w Rybnie prowadzone przez Stowarzyszenie „Eduktor” z Łomży, wraz z punktami przedszkolnymi,
- Przedszkole Niepubliczne „Nasze Pocięchy” w Sorkwicach,
- Przedszkole Niepubliczne „Krasnale” w Zyndakach i Warpunach.

Placówki oświatowe są ulokowane w różnych miejscowościach na terenie gminy, umożliwiając dostęp jak największej ilości mieszkańców.

Na dzień 30 września 2020 r. w szkołach publicznych na terenie Gminy Sorkwity uczyło się 254 dzieci.

Tabela nr 9. Liczba dzieci w Gminie Sorkwity uczących się w szkołach publicznych.

Szkoła Podstawowa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa w Warpunach	9	139
Szkoła Podstawowa w Sorkwitach	8	115
Razem	17	254

Źródło: Baza danych UG w Sorkwitach.

Na dzień 30 września 2020 r. w szkołach niepublicznych, które mają swoją siedzibę na terenie Gminy Sorkwity uczyło się 88 dzieci.

Tabela nr 10. Liczba dzieci w Gminie Sorkwity uczących się w szkołach niepublicznych.

Szkoła Podstawowa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Stowarzyszenie " EDUKATOR" w Łomży Szkoła Podstawowa w Choszczewie	10	53
Stowarzyszenie " EDUKATOR" w Łomży Szkoła Podstawowa w Kozłowie z siedzibą w Rybnie	9	35
Razem	19	88

Źródło: Baza danych UG w Sorkwitach.

Razem w roku szkolnym 2020/2021 w szkołach podstawowych mających swoją siedzibę w Gminie Sorkwity na dzień 30 września uczęszczało 342 uczniów.

W Gminie Sorkwity funkcjonują również przedszkola niepubliczne, w których na dzień 30 września 2020 r. uczęszczało łącznie 103 dzieci:

Tabela nr 11. Przedszkola funkcjonujące na terenie Gminy Sorkwity.

Przedszkola	Liczba dzieci
Stowarzyszenie " EDUKATOR" w Łomży Szkoła Podstawowa w Choszczewie	12

Stowarzyszenie " EDUKATOR" w Łomży Szkoła Podstawowa w Kozłowie z siedzibą w Rybnie	18
Niepubliczne Przedszkole Słoneczko w Sorkwicach	27
Niepubliczne Przedszkole Krasnale w Warpunach	46
Razem	103

Zródło: Baza danych UG w Sorkwicach.

Sport i kultura

Na terenie Gminy Sorkwity realizacją działań z zakresu kultury i sportu zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury. Ośrodek działa w szczególności na podstawie Ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej i nadanego przez organizatora Statutu. W skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodzi placówki biblioteczne w Sorkwicach, Rybnie i Warpunach. Ośrodek sprawuje opiekę nad świetlicami wiejskimi w miejscowościach Burszewo, Gizewo, Kozłowo Rozogi, Choszczewo, Rybno, Pustniki, Maradki, Warpuny, Zyndaki, które służą mieszkańcom Sołectw. Ośrodek prowadzi w nich zajęcia kulturalno- sportowe szczególnie w okresie wakacyjnym. Celem Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalnej mieszkańców, upowszechnianie i promocji kultury lokalnej w kraju i za granicą. Ośrodek jest organizatorem różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę.

Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Sorkwity funkcjonują dwa punkty, gdzie mieszkańcy mogą skorzystać z podstawowej opieki zdrowotnej: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sorkwicach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sorkwicach filia w Warpunach. W ramach POZ znajdują się porady lekarza rodzinnego, pediatry, pielęgniarki środowiskowej, położnej, działa także punkt szczepień. W celu specjalistycznego leczenia pacjenci kierowani są do większych placówek w miastach.

Podstawowymi problemami w segmencie ochrony zdrowia jest utrudniony dostęp do specjalistów oraz brak możliwości dotarcia do placówek medycznych przez osoby starsze. Rozwiązaniem wskazanych barier jest już funkcjonujący na terenie gminy system dowozu osób starszych na szczepienia w związku z chorobą COVID-19. Ponadto w kolejnych latach,

szczególną uwagę należy zwrócić na promowanie profilaktyki zdrowotnej i aktywnego trybu życia.

2.5 Problemy społeczne w opinii mieszkańców i pomocy społecznej

Każdego roku GOPS w Sorkwicach sporządza sprawozdania, raporty dotyczące monitoringu forum udzielanej pomocy i związanych z tym kosztów.

Udzielana pomoc w ramach pomocy społecznej, ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Tabela nr 12. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018 -2020 (dział pomocy społecznej).

l.p.	rok	Liczba rodzin	Liczba osób	kwota
1	2018	314	918	881 634
2	2019	283	785	845 185
3	2020	264	675	947 547

Źródło: dane GOPS w Sorkwicach.

Na podstawie analizy danych liczbowych można wnioskować, że spada liczba rodzin, którym udzielana jest pomoc finansowa w ramach pomocy społecznej (analiza nie uwzględnia świadczeń wypłacanych w ramach świadczeń rodzinnych, wychowawczych czy funduszu alimentacyjnego). Kwota świadczeń wzrasta.

Tabela nr 13. wydatki na wypłatę świadczenia wychowawczego 500 +, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna i świadczeń rodzicielskich

l.p.	Forma wsparcia	Koszty w 2018 roku	Koszty w 2019 roku	Koszty w 2020 roku
1	Świadczenie wychowawcze 500+	3 316 093,20	3 927 445,50	4 671 529,30
2	Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, zasiłek dla opiekuna, świadczenie rodzicielskie	2 152 901,51	2 072 075,70	2 087 826,20

Źródło: Dane GOPS w Sorkwicach.

Podobnie sytuacja prezentuje się w przypadku wypłat świadczenia wychowawczego 500 +, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna i świadczeń rodzicielskich, gdzie kwota wypłacanych świadczeń wzrasta.

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Sorkwity w okresie od 13.10.2020 r. do 31.10.2020 r. uzyskano informacje na temat głównych problemów, jakie dotyczą mieszkańców.

Respondenci wskazywali najczęściej, że główną trudnością w codziennym funkcjonowaniu są zbyt niskie dochody gospodarstw domowych (53,06 %). Następnie zadłużenia i kredyty (39,79%) oraz choroby i niepełnosprawność (39,79 %) były wskazywane jako kolejne ważne trudności, z którymi borykają się mieszkańcy.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym kwartale 2021 r. w województwie Warmińsko-Mazurskim wyniosło 4 702,93 zł¹. Natomiast przeciętne wynagrodzenie ogółem (brutto) w kraju w analogicznym okresie wyniosło 5568,82 zł.² Z analizy tych danych wynika, iż w województwie Warmińsko-Mazurskim przeciętne wynagrodzenie brutto jest znacznie niższe niż w odniesieniu do całego kraju. Dodatkowo Gmina Sorkwity jest gminą wiejską, co również wpływa na niższe wysokości płac. Taka sytuacja jest odczuwana przez ankietowanych mieszkańców jako sytuacja problemowa, gdyż ogranicza ich możliwości finansowe w odniesieniu do całego kraju.

Tabela nr 14. Problemy i trudności wskazane przez respondentów w Gminie Sorkwity.

Rodzaj problemu mieszkańca	Liczba wskazań	% w stosunku do liczby respondentów
Brak stałej pracy	31	31,6
Zbyt niskie dochody	52	53,06
Choroby, niepełnosprawność	39	39,79
Złe warunki mieszkaniowe	16	16,32
Brak własnego lokalu	23	23,46

¹ <https://stat.gov.pl/>

² <https://stat.gov.pl/>

Problemy wychowawczo-opiekuńcze	6	6,12
Konflikty z prawem członka rodziny	2	2,04
Nie doświadczamy problemów	3	3,06
Zadłużenia, kredyty	39	39,79
Niekomfortowe warunki zamieszkania (konflikty sąsiedzkie, patologie itp.)	7	7,14
Uzależnienie członka rodziny od alkoholu, narkotyków, hazard)	11	11,22

Źródło: Analizy własne.

Ankietowani mieszkańcy Gminy Sorkwity wskazywali również na problem niekomfortowych warunków zamieszkania, w tym problemów sąsiedzkich, towarzyszących patologii społecznych czy też uzależnień od różnego rodzaju używek. Jest to aspekt niezwykle istotny, ponieważ dotyka kilku różnych sfer życia społecznego. Każdy z tych problemów zasługuje na głębsze zbadanie i wdrożenie planu naprawczego.

2.6 Podsumowanie i prognozy zmian.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę założono, że najbliższy okres wprowadzania zmian społecznych na terenie Gminy Sorkwity może zaowocować ograniczeniem skutków zidentyfikowanych problemów i niekorzystnych zjawisk społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Opracowane w niniejszej Strategii prognozy pokazują w jakim kierunku należy prowadzić zmiany, aby działania strategiczne przyniosły jak najlepsze rezultaty oraz jak efektywnie zarządzać zmianą społeczną.

Jednym z najważniejszych kierunków zmian społecznych na terenie Gminy Sorkwity jest utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego osób, których dochody nie pozwalają na zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych i utrudniają życie w warunkach odpowiadających godności

człowieka. Bardzo ważną kwestią jest ożywienie lokalnego rynku pracy i umożliwienie osobom bezrobotnym oraz pozostającym bez pracy mieszkańcom Gminy zatrudnienia, a co za tym idzie poprawy sytuacji ekonomicznej.

Niezbędne są działania w kierunku utrzymania jak najlepszej sprawności życiowej oraz wsparcie odpowiadające indywidualnym potrzebom seniorów. Dalsze aktywizowanie, motywowanie i zachęcanie seniorów do udziału w działaniach oferowanych przez Gminę, propagowanie rzetelnej informacji i organizacji wsparcia, czyli dowóz, transport do miejsc, gdzie mogą skorzystać ze wsparcia oraz skierowanie większej pomocy finansowej i usługowej do osób starszych. Pozwoli to lepiej i efektywniej korzystać seniorom z różnych form wsparcia, a tym samym zwiększy możliwość pozostania w środowisku zamieszkania.

Kwestią, której nie należy pomijać w planowaniu działań strategicznych jest wspieranie osób chorych i niepełnosprawnych w rozwiązywaniu problemów związanych z leczeniem i rehabilitacją poprzez zapewnienie właściwych warunków do życia. Także działanie na rzecz utrzymania prawidłowego stanu psychicznego oraz zapobieganie powstawaniu problemów ze zdrowiem psychicznym mieszkańców Gminy, zmniejszenie skali osób mających zaburzenia czy też choroby psychiczne. Organizację właściwych warunków pracy oraz likwidację wszelkich barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie w społeczności lokalnej. W tym obszarze należy też zwrócić uwagę na problem aktywizacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie świadomości społecznej na temat skutków niepełnosprawności oraz praw i uprawnień osób z niepełnosprawnością. Bardzo ważnym kierunkiem działania jest wspieranie rodzin, w których zagrożony jest proces rozwoju i wychowania dzieci. Objęcie szczególnym wsparciem, zwłaszcza specjalistycznym (w tym asystenturą) rodzin, w których problem ten jest rozpoznany powinno być priorytetowym działaniem strategicznym wszystkich instytucji i podmiotów gminy działających na rzecz rodziny. Również istotnym kierunkiem planowania działań strategicznych jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom. Obszar tych działań należy wypełnić przede wszystkim działaniami interwencyjnymi, zmierzającymi do przerwania przemocy, ochrony ofiar przemocy i ukarania sprawców. Obszar przeciwdziałania przemocy należy też wypełnić edukacją mieszkańców oraz działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi, aby w jak największym stopniu uświadomić mieszkańcom gminy zagrożenia przemocy oraz informować, jak należy im przeciwdziałać i chronić się przed utrwaleniem niepożądanych zachowań społecznych.

Wskazane kierunki nie wyczerpują wszystkich możliwości w zakresie planowania zmian społecznych, dotyczą jedynie zmian w obszarach rozpoznanych i uzasadniających konieczność podejmowania działań. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie, z uwzględnieniem możliwości kadrowych, organizacyjnych i finansowych Gminy Sorkwity.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Sorkwity została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych (problemowych). W tym kontekście WIZJA społecznej sfery rozwoju gminy, w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest formułowana następująco:

- społeczność lokalna jest aktywna i zaradna. Mieszkańcy wspólnie angażują się w działalność na rzecz dobra wspólnego, potrzebujących,
- dynamiczny rozwój różnych branż gospodarki pozwala zwiększyć zatrudnienie i zapewnić godne wynagrodzenie i warunki pracy,
- mieszkańcy, którzy z różnych przyczyn (seniorzy, osoby niepełnosprawne) nie mogą w pełni uczestniczyć w życiu społecznym mają możliwość poczuć się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa.

W kontekście wszystkich poczynionych analiz i określonych uwarunkowań można uznać, iż **misją** Gminy Sorkwity jest wielokierunkowe wspieranie mieszkańców w dążeniach do poprawy jakości życia poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej i zawodowej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi całej gminy.

3. Cele strategiczne i kierunki działań

Polityka społeczna gminy polega na zapewnieniu mieszkańcom poczucia dobrostanu, kompleksowej opieki nad rodziną, wspomaganie najsłabszych, służy także rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz umożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

W oparciu o ustalone problemy określono cele strategiczne, którym przypisano szereg celów szczegółowych oraz skonkretyzowanych kierunków działań.

Cel strategiczny 1: Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców.

Cel strategiczny 2: Aktywizacja zawodowa i edukacyjna mieszkańców prowadząca do eliminacji ubóstwa.

Cel strategiczny 3: Przewycięzanie i zapobieganie występowaniu patologii społecznych.

Cel strategiczny 1:

Aktywizacja i integracja społeczna i zawodowa mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- Upowszechnianie postaw proaktywnych
- Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne
- Promocja działalności organizacji pozarządowych
- Poprawa stosunków międzyludzkich – kształtowanie „dobrych relacji sąsiedzkich”
- Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy
- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym
- Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym
- Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.

Kierunki działań:

- Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych

- Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwości adresatów
- Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne
- Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych
- Organizacja lokalnych świąt i uroczystości wzmacniających więzi między mieszkańcami i przywiązanie do zamieszkiwanej miejscowości
- Diagnoza potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokojenia
- Organizowanie wydarzeń i aktywności skierowanych do ludzi starszych
- Wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez:
 - propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - ułatwianie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
 - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry,
- Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym:
 - budowanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - organizowanie czasu wolnego w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych,
 - zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy (dowóz do lekarza, urzędu itp.) dla niepełnosprawnych i starszych, mających problemy z poruszaniem się, osób na wózkach inwalidzkich
- Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
- Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo
- Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych oraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Rozwijanie klubu Seniora.

Lp.	Działanie	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródło finansowania	Wskaźniki
1	Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Powstanie 2 raportów rocznych podsumowujących problemy społeczne
2	Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Powstanie 2 raportów omawiających zasoby finansowe
3	Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Powstanie 2 raportów prezentujących analizę świadczonej pomocy
4	Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne	2021-2027	GOPS	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Ukończenie 2 szkoleń przez 3 pracowników socjalnych
5	Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Przygotowanie 1 projektu współfinansowanych z programów celowych i funduszy
6	Organizacja lokalnych świąt i uroczystości wzmacniających więzi między mieszkańcami i przywiązanie do zamieszkiwanej miejscowości	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Organizacja 7 edycji lokalnych świąt i uroczystości
7	Diagnoza potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokojenia	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, GOPS	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Opracowanie 2 raportów podsumowujących problemy osób niepełnosprawnych

8	Organizowanie wydarzeń i aktywności skierowanych do ludzi starszych	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Organizacja 4 wydarzeń skierowanych do ludzi starszych
9	Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Objęcie pracą socjalną 20 osób starszych i niepełnosprawnych
10	Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, GOPS	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Udzielenie wsparcia finansowego 20 osobom
11	Podjęcie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, GOPS	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wykonanie 1 podjazdu dla osób niepełnosprawnych
12	Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skutecznego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych oraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, GOPS	bezinwestycyjne	Organizacja 1 spotkania poświęconego rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych
13	Rozwijanie Klubu Seniora	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Utrzymanie Klubu Seniora

Cel strategiczny 2:

Aktywizacja zawodowa i edukacyjna mieszkańców prowadząca do eliminacji ubóstwa.

Cele szczegółowe:

- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży

- Poprawa aktywności fizycznej dzieci i młodzieży
- Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy
- Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwanie bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet
- Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin żyjących w biedzie
- Promocja aktywności zawodowej.

Kierunki działań:

- Organizacja zajęć pozalekcyjnych, rozwijających zainteresowania
- Organizacja zajęć pozalekcyjnych, wyrównujących dysproporcje edukacyjne
- Organizacja zajęć sportowych
- Upowszechnianie informacji o znaczeniu edukacji przedszkolnej
- Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Mrągowie w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu wysokiego bezrobocia na terenie gminy:
 - organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób długotrwanie bezrobotnych.
- Objęcie pracą socjalną osób długotrwanie bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia
- Udzielanie osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
- Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem ubóstwa i bezrobocia
- Organizacja szkoleń i kursów umożliwiających podnoszenie kwalifikacji
- Promocja przedsiębiorczości
- Organizacja ferii zimowych dla dzieci i młodzieży

Lp.	Działanie	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródło finansowania	Wskaźniki
1	Organizacja zajęć pozalekcyjnych,	2021-2027	Samorząd, szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Zorganizowanie 2 cykli zajęć pozalekcyjnych

	rozwijających zainteresowania				
2	Organizacja zajęć pozalekcyjnych, wyrównujących dysproporcje edukacyjne	2021-2027	Samorząd, szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Zorganizowanie 2 cykli zajęć pozalekcyjnych
3	Organizacja zajęć sportowych	2021-2027	Samorząd, szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Zorganizowanie 2 cykli zajęć sportowych
4	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Mrągowie	2021-2027	Urząd Gminy, GOPS	bezinwestycyjne	Kontynuacja realizacji prac społecznie-użytecznych
5	Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych	2021-2027	GOPS	Budżet gminy	Objęcie pracą socjalną 30 osób
6	Udzielanie osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Udzielenie informacji 50 osobom
7	Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem ubóstwa i bezrobocia	2021-2027	GOPS	Budżet gminy	Udzielenie pomocy 20 rodzinom
8	Organizacja szkoleń i kursów umożliwiających podnoszenie kwalifikacji	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Organizacja 4 szkoleń umożliwiających podnoszenie kwalifikacji

9	Organizacja ferii zimowych lub letnich dla dzieci i młodzieży	2021-2027	Samorząd, szkoły, organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Organizacja 2 cykli ferii zimowych lub letnich
---	---	-----------	---	---------------------------------	--

Cel strategiczny 3:

Przewycięzanie i zapobieganie występowaniu patologii społecznych.

Cele szczegółowe:

- Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do pozostania dziecka w rodzinie, w szczególności:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewycięzeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych, umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:
 - objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
 - wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie,
- Ograniczanie spożycia napojów alkoholowych
- Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami
- Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży
- Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych w zakresie nowoczesnych strategii oraz metod rozwiązywania problemów uzależnień a także wzmocnianie efektów leczenia
- Współpraca z Policją w zakresie poprawy bezpieczeństwa

- Zwiększenie bezpieczeństwa środowiska rodzinnego
- Propagowanie w społeczności lokalnej abstynencji i trzeźwości.

Kierunki działań:

- Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym
- Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - z systemu pomocy społecznej
 - z systemu świadczeń rodzinnych
- Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin ubogich
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywianie uczniów
- Pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym
- Podejmowanie działań w ramach systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie „Niebieska Linia” i Niebieska Karta”
- Prowadzenie programów edukacyjnych dotyczących różnych rodzajów środków uzależniających
- Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych
- Wdrożenie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla młodzieży spożywającej alkohol
- Organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla dzieci i młodzieży
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, oraz działań kontrolnych, interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności do alkoholu i przestrzeganie zakazu jego sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia

Lp.	Działanie	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródło finansowania	Wskaźniki
1	Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym 2020-2030	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Objęcie pracą socjalną 20 rodzin
2	Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Objęcie pomocą materialną rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej
3	Organizowanie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin ubogich	2021-2027	Samorząd, szkoły, organizacje pozarządowe, GOPS	Budżet gminy, fundusze pomocowe, dotacje	Organizacja 2 cykli wypoczynku letniego dzieciom z rodzin ubogich
4	Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół	2021-2027	GOPS, szkoły	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Organizacja 2 spotkań przedstawicieli placówek oświatowych z kadrą GOPS-u
5	Pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym	2021-2027	GOPS	bezinwestycyjne	Objęcie pomocą 10 dzieci
6	Podejmowanie działań w ramach systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie „Niebieska Linia” i „Niebieska Karta”	2021-2027	GOPS, organizacje pozarządowe	Budżet gminy	Objęcie pomocą 5 osób

7	Prowadzenie programów edukacyjnych dotyczących różnych rodzajów środków uzależniających	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, GOPS	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wdrożenie 2 programów edukacyjnych dotyczących środków uzależniających
8	Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, szkoły	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wdrożenie 2 edycji programów profilaktycznych
9	Organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	2021-2027	Samorząd, szkoły, organizacje pozarządowe, GOPS,	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Organizacja 2 imprez profilaktycznych
10	Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, oraz działań kontrolnych, interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia	2021-2027	Samorząd, organizacje pozarządowe, GOPS	bezinwestycyjne	Dystrybucja ulotek

4. Zarządzanie realizacją strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Sorkwity na lata 2021-2027 obejmuje zasięgiem czasowym okres siedmiu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie gminy Sorkwity, mianowicie: bezpieczeństwa socjalnego ożywienia rynku pracy, ubóstwa, trudności opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności, problematyki osób w podeszłym wieku, uzależnionych, doświadczających przemocy domowej.

Realizacja określonych celów determinuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów państwowych, regionalnych i lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów. Samopomoc i samoorganizacja obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych. Proponuje się, by realizatorami strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz twórcami i koordynatorami programów celowych byli:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach, Rada Gminy, Urząd Gminy, Policja, Organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, funkcjonujące również poza terenem Gminy Sorkwity.

Założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych były planowane z uwzględnieniem obszarów priorytetowych wskazanych w Strategii Polityki Społecznej przy zachowaniu specyfiki obszaru gminy.

Cele i kierunki wyznaczone w strategii pozostają również spójne z podstawowym dokumentem odnoszącym się do rozwiązywania problemów społecznych w województwie warmińsko-mazurskim i jest zgodna z dokumentami funkcjonującymi na szczeblu powiatowym.

Promocja Strategii jest istotnym elementem realizacji niniejszego dokumentu. Promocja ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach.

4.1. Harmonogram wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sorkwity na lata 2021– 2027 będzie obejmować pięć etapów.

ETAP	DZIAŁANIA
I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Sorkwicach o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Siemień na lata 2021-2027” <i>Termin realizacji: II kwartał 2021 r.</i>
II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią <i>Termin realizacji: 2021 r. – 2027 r.</i>
III	Monitoring i ewaluacja Strategii <i>Termin realizacji: do końca lutego każdego roku w okresie realizacji niniejszej Strategii</i>
IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy <i>Termin realizacji: sukcesywnie w przypadku pojawienia się takiej konieczności w okresie wdrażania Strategii</i>
V	Podsumowanie i ocena Strategii <i>Termin realizacji: II kwartał 2028 r.</i>

4.2. Monitoring i ewaluacja

Zadania nakreślone w Strategii uzależnione są od zabezpieczenia finansowego, zatrudnionej kadry, współpracy z partnerami oraz zainteresowania i współpracy ze strony społeczeństwa. Monitoring realizacji strategii polega na gromadzeniu i analizowaniu informacji ilościowych i jakościowych w celu odpowiedzi na kwestie co, kiedy i jak zostało zrobione. Pomaga uchwycić różnice między planem a faktycznym realizowaniem założeń opartym na powyższych czynnikach.

Sposób realizacji niniejszej Strategii powinien być zatem systematycznie monitorowany i oceniany przez zainteresowane organy oraz poddawany ocenie społecznej.

W związku z rozłożeniem realizacji zadań na okres kilkuletni wskazane jest wprowadzanie korekty założonych planów, wynikające ze zmian w prawodawstwie.

Całościowy obraz realizowanych działań wpisujących się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych określają wskaźniki wyznaczone dla zadań przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych.

5. Podsumowanie

Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska społeczne w środowisku lokalnym, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. W praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Zapisy Strategii mogą być realizowane przede wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego.

W niniejszej strategii zebrano i przeanalizowano kilka płaszczyzn problemowych takich jak: utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego, ożywienie lokalnego rynku, utrzymania jak najlepszej sprawności życiowej oraz wsparcie odpowiadające indywidualnym potrzebom seniorów, wspieranie osób chorych i niepełnosprawnych, wspieranie rodzin, w których zagrożony jest proces rozwoju i wychowania dzieci, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnienia.

Na podstawie pozyskanych informacji określono 3 płaszczyzny działań a w nich szereg celów operacyjnych: aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców, aktywizacja zawodowa i edukacyjna mieszkańców prowadząca do eliminacji ubóstwa i przewyciężanie i zapobieganie występowaniu patologii społecznych.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie tych procedur pozwoli na dokonanie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Spisy tabel i rysunków

Rysunek 1. Gmina Sorkwity w powiecie mrągowskim	8
Tabela nr 1. Wykaz sołectw i sołtysów w kadencji 2019-2024.....	9
Tabela nr 2. Liczba ludności Gminy Sorkwity w latach 2015-2020.....	10
Tabela nr 3. Stopa bezrobocia w powiecie mrągowskim w latach 2016-2020.....	11
Tabela nr 4. Bezrobotni objęci aktywizacją przez PUP w Mrągowie w 2020 roku według gmin.....	12
Tabela nr 5. Organizacje pozarządowej funkcjonujące na terenie Gminy Sorkwity.....	13
Tabela nr 6. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2020.....	14
Tabela nr 7. Liczba dzieci w Gminie Sorkwity uczących się w szkołach publicznych.....	15
Tabela nr 16. Liczba dzieci w Gminie Sorkwity uczących się w szkołach niepublicznych.....	16
Tabela nr 17. Przedszkola funkcjonujące na terenie Gminy Sorkwity.....	16
Tabela nr 18. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018 -2020 (dział pomocy społecznej).....	18
Tabela nr 19. wydatki na wypłatę świadczenia wychowawczego 500 +, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna i świadczeń rodzicielskich.....	18
Tabela nr 20. Problemy i trudności wskazane przez respondentów w Gminie Sorkwity.....	19

Wykaz najczęściej używanych skrótów:

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

GR – Grupa Robocza

GUS – Główny Urząd Statystyczny

NK – Niebieskie Karty

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy w Sorkwicach

ZI – Zespół Interdyscyplinarny